

Thematische annotatie Commissie AZ

VOORBEREIDING

- **Kennisgevingen:**
 - Op de dag na de bekendmaking van de komst van Herzog ontving de gemeente drie kennisgevingen van demonstraties nabij het Joods Kwartier:
 - Joodse organisatie Erev Rav die op het Waterlooplein
 - Israëliisch platform Gate48 dat op het Jonas Daniël Meijerplein
 - Amnesty International op drie verschillende locaties langs de aanrijroutes
 - Met alle drie de organisaties is direct contact opgenomen en zijn er afspraken gemaakt. Uit het contact werd duidelijk dat de demonstraties waren gericht tegen de komst van de Israëliische president. De demonstraties richten zich niet tegen de opening van het Nationaal Holocaust Museum zelf.
 - Op voorhand was in de driehoek echter wel besloten dat demonstraties op het Jonas Daniël Meijerplein niet zouden worden toegestaan omdat dit te dicht bij de Portugese Synagoge zou zijn het verloop van de bijeenkomst daar zou verstoren en bezoekers direct langs de demonstranten moesten lopen. Ook het aangrenzende Mr. Visserplein hebben wij om die reden vrijgehouden van demonstraties. In overleg met de organisator van de demonstratie die het Jonas Daniël Meijerplein had uitgekozen, is daarom besloten deze te verplaatsen naar het Wertheimpark.
 - Op vrijdag volgde nog een kennisgeving van een pro-Israëliische organisatie ter ondersteuning van de opening van het Nationaal Holocaust Museum en de komst van president Herzog, op de Plantage Middenlaan, nabij het Nationaal Museum
 - De Joodse organisatie Erev Rav van de demonstratie op het Waterlooplein heeft een Wombrief ontvangen.
- Overwegingen inzet **noodinstrumentarium:**
 - In de voorbereiding is de inzet van ander bestuurlijk instrumentarium nadrukkelijk overwogen.
 - In sommige gevallen wordt bij evenementen in de openbare ruimte gekozen voor de inzet van een noodverordening om de openbare orde te beschermen. De noodbevoegdheden kunnen echter pas worden ingezet als bestaande wet- en regelgeving is uitgeput.
 - Dat was op 10 maart niet het geval. De Wom is leidend als het gaat om demonstraties en het evenement in aanwezigheid van publiek vond binnen in de Portugese Synagoge plaats. Daarmee was er voor de inzet van een noodverordening op 10 maart geen aanleiding.
 - Om de Portugese synagoge en het museum werden bovendien hekken geplaatst in verband met de veiligheidsmaatregelen voor de hoogwaardigheidsbekleders, en om mensen op afstand te houden. Ook daar is geen noodverordening voor nodig.
 - Dat kan anders zijn op 4 mei of bijvoorbeeld bij de opening van het Namenmonument. Dat vindt buiten plaats.
- **Organisatie politie en driehoek (crisiscentrum)**
 - Op de dag zelf was de politie opgeschaald in een Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGBO).
 - Er waren een Officier van Justitie en een tolk aanwezig in het crisiscentrum.
 - De driehoek was fysiek aanwezig in het crisiscentrum op de zondag zelf.
 - Namens de politie was er iemand aanwezig in de Portugese Synagoge om het volume van het geluid van buiten te monitoren.

VERLOOP WATERLOOPLEIN

- Bij de demonstratie op het Waterlooplein waren op het hoogtepunt 1500 deelnemers aanwezig.
- De politie heeft bij aanvang van de demonstratie met de Mobiele Eenheid een fysieke linie gevormd tussen het Mr. Visserplein en het Waterlooplein zodat de demonstranten niet in de richting van de bezoekersstromen konden bewegen en op grote afstand dienden te blijven.
- De demonstratie op het Waterlooplein werd na verloop van tijd emotioneler en grimmiger. Een deel van de demonstranten bewoog zich weg van het podium op het Waterlooplein en heeft zich dichterbij de linie van de Mobiele Eenheid gepositioneerd aan de rand van het Mr. Visserplein.
- De politie heeft op het Waterlooplein diverse aanhoudingen verricht voor verstoring van de openbare orde.

VERLOOP TURFSTEEG

- Vanuit de demonstratie op het Waterlooplein bewogen zich demonstranten door de Turfsteeg richting het Joods Museum/de Portugese Synagoge. Daar liepen bezoekers van de bijeenkomst in de Portugese Synagoge. De demonstranten scandeerden leuzen. Bezoekers hebben dat als intimiderend ervaren.
- De politie heeft zich opgesteld op de Nieuwe Amstelstraat om de demonstranten terug te bewegen de Turfsteeg in en richting het Waterlooplein, naar de demonstratie.
- De politie heeft daarbij geen strafbare uitingen geconstateerd.

VERLOOP PLANTAGE MIDDENLAAN (NATIONAAL HOLOCAUST MUSEUM)

- In de omgeving van het NHM zijn hekken geplaatst om het verkeer te reguleren en de aanvoerroutes van de delegaties die zouden oprijden tot de deur, in te richten. Dit was een aanvoerroute voor voertuigen, niet een route waar bezoekers langs moesten lopen.
- De verschillende delegaties zouden allen per auto arriveren en voor de deur van het museum uitstappen. Het programma vond ook hier binnen plaats, met uitzondering van een korte openingshandeling voor de ingang.
- De aangemelde pro-Israëliëse demonstratie stond op de Plantage Middenlaan, vlakbij de hoek met de Plantage Kerklaan achter geplaatste hekken.
- Voor de komst van de hoogwaardigheidsbekleders ontstond daarachter, op de hoek van de Plantage Kerklaan een niet aangemelde, spontane demonstratie tegen Israëliëse president.
- Deze spontane demonstratie is, net als alle andere demonstraties, direct beoordeeld op de Wom-criteria. Er ontstonden geen wanordelijkheden uit de demonstratie, ook zij bleven achter de geplaatste dranghekken en er was ook op geen enkel moment sprake van een dreigende fysieke confrontatie met de eerder aangemelde pro-Israëliëse demonstratie.
- Er waren op dat moment geen gronden op basis van de Wet openbare manifestaties om in te grijpen en operationeel was het niet verantwoord.

INTERPRETATIE WOM / DISCUSSIE AFSTAND DEMONSTRATIE

- Een demonstratie moet kunnen plaatsvinden op zicht en gehoorafstand van datgene waar de demonstratie tegen ageert. Deze afstand moet proportioneel zijn.
- Het demonstratierecht is een gegeven recht en vereist niet voorafgaande toestemming. Als je een demonstratie op een bepaalde plek verbiedt, dan moet in dat besluit altijd duidelijk worden waarom dit gerechtvaardigd en noodzakelijk is.
- Allereerst moet zo een besluit altijd gebaseerd zijn op de wet. Artikel 9 van grondwet benoemt limitatief de belangen, namelijk verkeer, gezondheid en wanordelijkheden waarop een burgemeester een demonstratie op die plek zou kunnen verbieden.
- Voor zondag was de demonstratie ter ondersteuning van het NHM (de 'pro-Israëlische demonstratie') aangemeld. De demonstratie tegen de president die achter de hekken ontstond, ontstond daar spontaan.
- De demonstranten bleven achter de geplaatste dranghekken. Het verkeer bleef dus ongehinderd. Van gezondheidsrisico's was ook geen sprake.
- Dan blijven de wanordelijkheden over. Onder wanordelijkheden moet in beginsel worden verstaan strafbaar gedrag. Het is dus meer dan enkel 'een verstoring van de openbare orde', waaronder ook niet-strafbaar gedrag kan vallen.
- Het mag daarbij overigens niet gaan om strafbare uitingen. Een uitingsdelict als zodanig kan geen reden zijn voor een beperking, verbod of beëindiging.
- De Wet openbare manifestaties (artikel 2) biedt de burgemeester immers niet de bevoegdheid om beperkend op te treden in verband met de inhoud.
- In het geval dat er wel strafbare uitingen hadden plaatsgevonden, zou ik dus niet op grond van de Wom hebben kunnen handelen, maar zou de OvJ dat doen op grond van het strafrecht.
- Ook een enkele verstoring van de openbare orde kan een beperking of een verbod van een grondwettelijk beschermde manifestatie niet rechtvaardigen. De Grondwet vereist dat er in elk geval sprake moet zijn van wanordelijkheden of een gerechtvaardigde vrees hiervan. Daarbij komt dat een beperking of verbod ook noodzakelijk moet zijn en moet voldoen aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit.

STRAFBARE UITINGEN

- Er zijn geen strafbare uitingen geconstateerd tijdens de opening van het Museum. Niet op de dag zelf, en ook (nog) niet op basis van beeldmateriaal in de dagen daarna.
- De afgelopen dagen is gesteld dat er bijvoorbeeld 'Juden Raus' en kankerjoden is geroepen. Dat is op de dag zelf, en ook achteraf nog niet geconstateerd.
- Aangezien het hier om antisemitische, zeer ernstige en kwetsende strafbare uitingen gaat is het voor het Openbaar Ministerie van groot belang hier gevolg aan te kunnen geven:
 - Het Openbaar Ministerie spant zich in om ook achteraf beschikbaar gestelde beelden te beoordelen op strafbaarheid
 - Ook als iemand nog aangifte doet, zal het Openbaar Ministerie die aangifte vanzelfsprekend met voorrang beoordelen
 - Getuigen en slachtoffers van antisemitisme en andere strafbare uitingen worden dringend opgeroepen om dit bij de politie te melden. Hierover is ook nauw contact met het Joods Cultureel Kwartier.
- Het is van belang om een onderscheid te maken tussen strafbare, bijvoorbeeld antisemitische uitingen en niet strafbare maar wel kwetsende leuzen, zoals 'from the river tot the sea' In het

eerste geval kan de politie direct optreden, in het tweede geval overheerst de demonstratievrijheid.

- Onafhankelijk van dit oordeel constateer ik dat genodigden en bezoekers gekwetst zijn door leuzen, door de woede en agressieve houding van sommige demonstranten. Ook ik was geraakt door de sfeer en het geschreeuw bij aankomst en vertrek bij het Nationaal Museum op de Plantage Middenlaan, en ik leef mee met de holocaustoverlevenden en de Joodse bezoekers voor wie dit akelige herinneringen oproept en die zich erdoor geïntimideerd voelden.
- Tijdens een ambtswoninggesprek met de Joodse gemeenschap op 14 maart, is dit ook nadrukkelijk besproken.

VOORBEREIDING 4/5 MEI

- De Nationale Herdenking op de Dam is een nationaal evenement, waar we gezamenlijk met het Rijk in optrekken.
- In tegenstelling tot de opening van het Nationaal Holocaust Museum, vindt deze buiten plaats én niet alleen op de Dam maar op vele andere plekken in onze stad.
- De voorbereiding op 4 mei kent daarmee een andere voorbereiding dan de opening van het Holocaust Museum. De opening van het Museum was ook geen herdenking in de zin van de Wom, wat de Nationale Dodenherdenking op de Dam op 4 mei wel is.
- Ik heb met het nationaal en het lokaal comité 4 en 5 mei deze week gevraagd overleg te voeren over hoe we samen zorgen dat deze herdenking waardig en veilig gaat plaatsvinden, gezien de spanningen die spelen in ons land.
- Vooralsnog is er geen concrete informatie over verstoringen ten aanzien van 4 mei.
- Wel heb ik opdracht gegeven om hiervoor verschillende scenario's te gaan uitwerken voor de nationale herdenking.
- Deze zal ik allereerst met de driehoek, de NCTV en het nationaal en het lokaal comité bespreken. Zodra ik hier mee over kan zeggen, zal ik u hierin ook betrekken.